

A FIP Postatörténeti Irányelvei (2022)

Postatörténet: Bevezetés és Cél

A jelen irányelveket a FIP Postatörténeti Bizottság azért adta ki, hogy gyakorlati tanácsokat adjon a kiállítások értékelésére vonatkozó általános szabályzat (GREV) (1.1–1.4) és a postatörténeti kiállítások értékelésére vonatkozó különleges szabályzat (SREV) alkalmazásához, amelyeket a bukaresti, romániai 70. kongresszus hagyott jóvá.

Ha vita merül fel a GREV, a SREV és a jelen Irányelvek között, elsődlegesen a GREV alkalmazandó, másodsorban a Postatörténeti SREV, és csak azt követően a jelen irányelvek és a FIP Kongresszusa által e tárgyban hozott összes további döntés.

Az irányelveket azért dolgozták ki, hogy segítsék a kiállítókat a postatörténeti kiállítási gyűjtemények előkészítésében, a zsürokat pedig azok értékelésben. Útmutatást és gyakorlati tanácsokat adnak az alábbiakkal kapcsolatban:

1. A postatörténeti kiállítási gyűjtemények meghatározása és jellege, valamint azok három alosztálya
2. A kiállítási anyagok összeállításának alapelvei
3. A postatörténeti kiállítási gyűjtemények bírálati szempontjai és alkalmazásuk
4. Záró rendelkezések

1. A postatörténeti kiállítási gyűjtemények meghatározása és jellege, valamint a postatörténeti kiállítások három alosztálya

1.1 A postatörténeti kiállítási gyűjtemény használt borítékokat és leveleket, használt postai díjjegyeseket, használt postai bélyegeket és egyéb postai dokumentumokat tartalmaz, amelyeket a postatörténet bármely aspektusának kifejtésére irányuló kiegyensúlyozott terv szerint választanak ki, írnak le és rendeznek el. Ezek a kiállítási gyűjtemények általában hangsúlyt fektetnek a díjszabásra, útvonalra, szabályokra, postai jelölésekre, használatokra és egyéb postai szempontokra, szolgáltatásokra, funkciókra és tevékenységekre, melyek kapcsolatban vannak a postaszolgálat fejlődésének történetével.

1.2 A postatörténeti kiállítási gyűjtemény a benne található filatéliai tárgyak elemzésével bemutatja és elmagyarázza egy vagy több postai szolgáltatás fejlődését vagy működését; a postai díjszabások, szabályok és előírások gyakorlati alkalmazása, valamint a filatéliai anyagok és/vagy postai jelzések használatának tanulmányozása és osztályozása által illusztrálja a kiállítás fő témáját. Mindez a szervezett postai szolgáltatások kezdetétől napjainkig terjedő anyagot bemutató kiállítási gyűjteményekre is vonatkozik. Történelmi, társadalmi és speciális tanulmányi kiállítások (2C osztály, lásd alább) bemutatják a postai rendszer kölcsönhatását a társadalommal, eseményekkel, kereskedelemmel vagy egy terület történelmi földrajzával, valamint a postai rendszernek az emberiségre és/vagy az emberiségnek a postai rendszerre gyakorolt hatásait.

1.3 Lehetőség van például bemutatni a postai küldemények alakulását két vagy több terület, nemzet vagy kontinens között, bemutatni a postai szolgáltatások fejlődését egy országban, egy körzetben vagy egyetlen földrajzi helységben. Alternatív megoldásként bemutatható egy speciális postai szolgáltatás fejlesztése - akár világszerte, akár egy országban, országcsoportokban vagy helyi szinten.

1.4 A kiállítási gyűjteményeket időrendben, földrajzilag (például helyi vagy országos körzetek szerint), szállítási mód/szolgáltatás, postai küldemény típusa, díjszabás szerint, postai jelzések szerint, vagy bármilyen más - a kiállító által megfelelőnek ítélt - módon lehet megtervezni. a „Feldolgozás”-ban magas kezelési pontszám elérése érdekében a struktúrának logikusnak és következetesnek kell lennie a kiállított anyag egészében. Egyes esetekben, ahol van értelme, a fejezeteken belül további bontások alkalmazhatók.

1.5 A leghatékonyabb postatörténeti kiállítási anyagok lehetőség szerint kerülnek a hasonló küldemények ismételt bemutatását és a széles időrendi hézagokat, továbbá a bemutatott témához közvetlenül nem kapcsolódó küldemények bemutatását. Ritka kivételektől eltekintve az esszék és a próbanyomatok, a használatlan bélyegek és a használatlan postai díjjegyesek lényegtelenek. Ha mégis ilyeneket mutatnak be, akkor szerepeltetésüket indokolni kell.

1.6. A postatörténeti kiállítási gyűjteménynek általában érdekes (filatéliai és adott esetben nem filatéliai) darabokat kell bemutatnia, melyek leginkább illenek a gyűjtemény anyagához témájához. A kiállítási anyag nem tűnhet ugyanakkor egy monográfia kéziratának, ahol a szöveg uralja az anyagot.

1.7 Egyértelmű, hogy jelentős postatörténeti kiállítási anyagok készíthetők a posta történetében a korai postai szolgáltatásoktól a legutóbbi idők postai gépesítéséig terjedő bármely időszakra vonatkozóan, és ha fontos postai fejlődésre került sor, annak bemutatását bármely időszakban értékelni kell.

1.8 A postatörténeti kiállítási gyűjtemények három osztályba sorolhatók:

1.8.1 2A. osztály – Postai szolgáltatásokkal és rendszerekkel kapcsolatos postatörténeti kiállítási gyűjtemények

A 2A. postatörténeti osztály tárgyai lehetnek például (de nem kizárólagosan):

- A. Egy vagy több postai szolgálat és rendszer fejlődése vagy működése egy országon, körzeten vagy régióon belül vagy országok és kontinensek között
- B. Postai jogi aktusok, szabályok és rendeletek és/vagy a speciális postai szolgáltatások gyakorlati alkalmazása
- C. Bélyeg előtti postai szolgálatok
- D. Postai díjak
- E. Útvonalak postai küldemények szállítására
- F. Katonai posta, tábori posta, ostromposta, hadifogoly, polgári és katonai internáló tábori posta
- G. Tengeri posta, vasúti és/vagy belvízi posta
- H. Mindenféle mozgó postahivatalok
- I. Katasztrófa posta
- J. Fertőtlenített küldemények
- K. Cenzúrárt küldemények
- L. Portós küldemények
- M. Küldemények automatizálása
- N. Szállítmányozói ügynökök jelzései
- O. Hivatalos posta, portómentes küldemények

A 2A osztályban térképek, rendeletek, hirdetések stb. csak akkor használhatók, ha azok relevánsak a kiválasztott tárgy bemutatása és dokumentálása szempontjából és számukat korlátozni kell.

Ezen témák bármelyikének kiállítása gyakran tartalmaz postai jelöléseket az adott témához kapcsolódóan. Az elsősorban ezeknek a jelöléseknek megfelelően felépített és kezelt tanulmányok

általában 2B osztályba sorolhatók. (lásd alább).

1.8.2 2B osztály – markofilatéliai kiállítási anyagok – a postai jelölések tanulmányozására és osztályozására vonatkozóan.

Egy ilyen kiállítási anyag a postatörténet bármely korszakát lefedheti, a bélyegzés előtti időszaktól napjainkig. Magában foglalja a hivatalos és magán postai szolgáltatások által alkalmazott összes bélyegzési és érvénytelenítési típust, beleértve a kéziratos jelöléseket is. A tanulmány kiterjedhet a postai jelölések funkciójára, felhasználási idejére, felhasználási helyére, színére, állapotára vagy egyéb időbeli változásaira vagy egyéb vonatkozásaira. A témák magukban foglalhatják a hivatal vagy a szolgáltatások jelzéseit, például az ajánlási, tengeri, mozgó postahivatalok, fertőtlenítési és egyéb utasítási jelzéseket.

A markofilatéliai kiállítási anyagok magukban foglalhatják a javított dátumbélyegzők tanulmányozását és a postaigazgatások által használt távolságmutató módszereket. A használt automatikus postai kódjelek különböző típusainak tanulmánya markofilatéliai kiállítási anyag, ugyanakkor a postai automatizálás postaigazgatás által történő bevezetése azonban a postatörténethez tartozik (2A osztály).

A postai jelölések ismeretének bemutatása és személyes tanulmányozása tartalmazza a használat legkorábbi és legkésőbbi feljegyzett időpontját, a felhasznált tinta színét, a felhasználás helyének azonosítását, ha ez a szövegből vagy az egyes típusokból nem derül ki (pl. néma- vagy számbélyegzők felhasználási helyének azonosítása) stb.

A bélyegzéseknek a lehető legegyszerűbbnek kell lenniük, minden lényeges betűvel kompletten. Ahol egy markofilatéliai kiállítási anyag érvénytelenítő bélyegzéseken alapszik, azoknak teljesnek és lehetőleg levélen kell lenniük. Általában kerülni kell a részleges bélyegzéseket; csakúgy, mint ugyanazon bélyegzések szükségtelen többszörözését, kivéve a korai és késői dátumokat a használati időtartam bizonyítására.

Hamisított anyagként kell kezelni a postai bélyegzés megjelenésének javítására irányuló minden olyan kísérletet, amelyet a postai hatóságok jelzéseit követően alkalmaztak. (Lásd a GREX 41.2 cikkelyét)

A markofilatéliai kiállítási anyagban bemutatott postai bélyegek nem relevánsak, eltekintve attól hogy megfelelő állapotban kell lenniük. Ha a markofilatéliai kiállítási anyagban használt bélyeg is szerepel, az értékelés elsősorban a bélyegek postai bélyegzéseinek és érvénytelenítésének besorolásán, tanulmányozásán, minőségén és ritkaságán alapul.

1.8.3 2C osztály – Történelmi, Társadalmi és Különleges Tanulmányi Kiállítási Gyűjtemények – melyek a legtágabb értelemben vett postatörténeti tanulmányokhoz kapcsolódnak

Az ilyen kiállítási anyagok a postai rendszer kölcsönhatását vizsgálják a történelemmel, a társadalommal, az eseményekkel, a kereskedelemmel vagy egy terület történelmi földrajzával; és a postai rendszer hatását az emberiségre, és az emberiségét a postai rendszerre.

Példák a 2C osztály postatörténeti tárgyaira (de nem kizárólagosan):

1. Távirati szolgáltatások
2. Üdvözlőlapok (beleértve a Valentin-napot is)
3. A postai rendszerben használt illusztrált, képes, kereskedelmi borítékok
4. Tanulmányok egy postai rendszer kereskedelemre, társadalomra és iparra gyakorolt hatásáról, valamint a postai rendszerben használt anyagok kereskedelem és ipar általi adaptációjáról
5. Történeti tanulmányok

6. Eseménnyel vagy történelmi mérföldkövel kapcsolatos tanulmányok

A 2C. osztály postatörténeti tárgyai gyakran tartalmaznak a kereskedelem és a társadalom által a postai rendszerben történő felhasználásra kidolgozott anyagokat, és tartalmazhatnak nem filatéliai anyagokat is, ha azok a kiállítás tárgyához kapcsolódnak.

Az ilyen nem filatéliai anyagok használata javasolt a 2C osztályban, ha az közvetlenül kapcsolódik a kiállítás témájához, és előnyös a kezelés szempontjából. A nem filatéliai anyag azonban nem terhelheti túl a filatéliai anyagot. A 2C alosztályba tartozó összes kiállításnak alkalmasnak kell lennie a szabványos kiállítási keretekben történő kiállításra.

2. A kiállítási anyag összeállításának alapelvei

2.1 A kiállítási anyag összetétele

A postatörténeti kiállítási gyűjtemények logikus és koherens anyag-összeállításból kell állnia (az 1.1-1.8.3. pontban meghatározottak szerint), hogy szemléltesse a postatörténet egy vagy több aspektusát.

A postatörténeti kiállítási gyűjteményben a kiállító egy történetet mesél el. Általában a postai szolgálat működésének egy vagy több aspektusának alakulásáról szól (a részleteket és a kivételeket lásd a fenti 1.8.1-1.8.3 pontokban). A postatörténeti kiállítási gyűjteménynek világosan meghatározott kezdete és vége van. A kezdet és a vég (terjedelem) logikusan kapcsolódjon a választott postatörténeti tárgyhöz. Azok a postatörténeti kiállítási gyűjtemények, amelyek terjedelmét és/vagy szerkezetét elsősorban a hagyományos filatéliai szempontok határozzák meg, mint például egy vagy több bélyeg, vagy díjjegyes kiadás, valószínűleg nem érik el a legmagasabb pontszámot. A kiállítási gyűjteményeket inkább díjszabás, útvonal, szabályozás, postai küldemény típusa, időrendi, földrajzi (például helyi/országos körzetek), szállítási módok/szolgáltatások, vagy bármilyen más postatörténeti vonatkozású módon kell felépíteni, amelyek alkalmazását a kiállító megfelelőnek érzi. További részletekért és konkrét javaslatokért lásd a fenti 1.1-1.8.3 pontokat. A kiválasztott témának a feldolgozott kiállítási anyag kezdeti és lehetséges méretének egyaránt megfelelő terjedelműnek kell lennie.

2.2 Egykeretes kiállítások

Az egykeretes postatörténeti kiállítási gyűjtemény az 1.8.1-1.8.3. pontokban említett kategóriákba tartozó, nagyon szűk témájú, egy keretbe illeszkedő kiállításnak készül. Ha egy témát több keretben is be lehet mutatni, vagy ha egy keret kitöltéséhez az anyag duplájára van szükség, az nem alkalmas egykeretes kiállítás témájának. A kiválasztott téma minden aspektusát teljes mértékben be kell mutatni egyetlen keretben.

Egy többkeretes kiállítási anyag tételeinek válogatása csak akkor lehet megfelelő, ha a válogatás a kiállítási anyag természetes altémáit egy kereten belül teljesen bemutatja. Ilyenkor a kiállítási anyagnak szűkebb címre, és a legtöbb esetben módosított tervre és feldolgozásra van szüksége. Egy több keretből álló kiállítási anyagból csak a legjobb tételeket bemutató kiállítási gyűjtemény ("kimazsolázás") egykeretes kiállítási gyűjtemény céljára nem megfelelő, mivel a teljes téma minden aspektusát nem mutatja be megfelelően egyetlen keretben.

2.3 A bevezető lap (vagy a címlap)

Minden postatörténeti kiállítási anyagnak tartalmaznia kell egy bevezető lapot. A bevezető lapnak a következőket kell tartalmaznia:

- A kiállítás címe
- A kiállítás céljának leírása (Mi szerepel a kiállításon és mi van kihagyva)

- A kiállítás terjedelmének leírása (A kezdete és a vége, és miért választotta a kiállító ezeket a kereteket)
- A kiállítás felépítésének terve fejezetek vagy szakaszok stb. formájában. A kiállítás tartalmának „keretről-keretre” vagy „oldalról oldalra” felsorolása nem közvetíti legjobban a kiállító szándékát.
- A kiállító által a témában végzett személyes kutatások listája (cikkekre vagy szakirodalomra való hivatkozással)
- A legfontosabb – és lehetőleg észszerűen hozzáférhető – irodalmi hivatkozások listája

Ha a hely engedi, a bevezető lap a következőket is tartalmazhatja:

- Rövid, pontos és releváns általános postatörténeti információk a témában
- Ha a kiállító úgy dönt/választ, hogy szöveg- és/vagy bekezdésstílusok hierarchiáját használja a bemutatott információ különböző szintjének jelzésére, akkor ezt a struktúrát a bevezető oldalon el kell magyarázni.
- Bármilyen más, amit a kiállító gondol, hogy segíthetne a zsűrinek felkészülni a kiállítási gyűjtemény bírálatára.

3. A postatörténeti kiállítási gyűjtemények bírálati szempontjai és alkalmazásuk

A postatörténeti kiállítási gyűjtemény értékelésekor a zsűri a következő általános kritériumokat használja (ld. GREV, 4.2. cikk):

A. Feldolgozás - ld. GREV, 4.5. cikk:	20 pont
B. Filatéliai jelentőség – ld. GREV, 4.6. cikk:	10 pont
C. Filatéliai és kapcsolódó tudás, személyes tanulmányozás és kutatás – ld. GREV, 4.7. cikk:	35 pont
D. Állapot – ld. GREV, 4.8. cikk:	10 pont
E. Ritkaság – ld. GREV, 4.8. cikk:	20 pont
F. Külalak – ld. GREV, 4.9. cikk:	5 pont
Összesen:	100 pont.

A kiállítóknak tudatában kell lenniük annak, és alaposan meg kell fontolniuk azokat a különböző szempontokat, amelyek együttesen maximalizálhatják a kiállításon elérhető eredményt. Az alábbiakban részletezzük az egyes kritériumok alapjául szolgáló alapvető elemeket.

3.1 Feldolgozás(20 pont)

A kiállítási anyag feldolgozása azt tükrözi, hogy a kiállító mennyire képes a választott témára jellemző kiegyensúlyozott kiállítási gyűjteményt létrehozni. A könnyen követhető logikus kidolgozás, a világos, tömör feliratozás segít a zsűritagoknak értékelné a kiállítási anyagot. A feldolgozás értékelése során a zsűritagok ellenőrzik, hogy a bevezető lapon és a tervben szereplő állítások megfelelően bemutatásra kerültek-e a gyűjteményben.

A bírálók azt értékelik, hogy

- Mennyire jól mutatja a kiállítás bevezető lapja (vagy címlapja) a kiállítás célját, határozza meg a terjedelmet, magyarázza el a tervet és a szerkezetet, és hogy elvezeti-e a zsűritagot a kiválasztott téma legfontosabb irodalmához és hivatkozásaihoz.
- A témát és a tárgykört úgy választották-e meg, hogy a rendelkezésre álló térben megfelelően kiegyensúlyozott kiállítást lehessen bemutatni?

- Van-e természetes postatörténeti alapú kezdő- és végpontja a kiállítási gyűjteménynek?
- A kiállítás címe megfelel-e a célnak, terjedelemnek és tervnek?
- A tartalom tükrözi-e a címet, célt, terjedelmet és tervet?
- Létezik-e olyan – a feliratokkal és az anyaggal bemutatott – logikus történet, amely jó egyensúlyt biztosít a gyűjtemény különböző részei között?
- Az elsődleges hangsúly a postatörténeten van-e (vagy pl. a történelmen a 2C osztályban), és csak másodsorban más dolgokon, mint például a küldemények hagyományos filatéliai vonatkozásai, mint pl. nyomdatechnika, színárnyalatok és változatok?
- A bemutatott anyag teljes mértékben lefedi-e a kiállítási gyűjtemény lehetséges terjedelmét?
- Az egyes oldalakon található címek és egyéb szövegek támogatják-e a feldolgozás megértését?
- Van-e szükségtelen felesleges (duplikált) anyag. Minden egyes bemutatott darab feliratozásának dokumentálja-e a bemutatás okát?
- Valamennyi kiállított darab releváns-e a kiállítás témájában.
- A Történeti, Társadalmi és Különleges Tanulmányok kiállításain (2C osztály) bemutatott nem filatéliai anyagok megfelelőségét, egyensúlyát és fontosságát a bírák a feldolgozás értékelése során vizsgálják.

A postatörténeti kiállítás anyagának kiválasztásakor a kiállítónak kompromisszumot kell kötni a bemutatni kívánt sok oldalnyi anyag és a kiállítás rendezői által biztosított keretekben bemutatható oldalak száma között.

Ez az anyagkiválasztás nemcsak a feldolgozás, hanem a tudás megítélésében is fontos tényező. A kiállító a kisebb jelentőségű anyagot mellőzheti. Általánosságban elmondható, hogy a bemutatott téma egyszerű aspektusait csak jelképes megjelenítéssel szabad ábrázolni, míg a téma nehéz aspektusait mélyrehatóan kell bemutatni. A bírák értékelni fogják, hogy ez a bemutatás igazolja a kiállító ismeretét a témában.

A kiállítóknak biztosítaniuk kell, hogy kiállításuk összefüggő legyen, és kerülniük kell a nagyrészt nem odatartozó témák kombinálását, mivel az ilyen kiállítási gyűjtemények valószínűleg pontokat vesztenek a feldolgozás és fontosság kritériumok értékelése során.

Az olyan kiállítási anyagot (pl. postai díjszabás), amely felöleli a bélyeg előtti és a postabélyeg időszakát, de nem foglalkozik az első bélyegkiadásokkal, a fontosság és a ritkaság vonatkozásában elkerülhetetlenül leértékelik. Ez egyformán érvényes minden olyan korszak kiállítási gyűjteményére, amely kihagyja a legnehezebb részeket.

3.2 Filatéliai jelentőség (10 pont)

Egy kiállítási gyűjtemény „jelentőségét” mind az aktuális kiállításnak a választott témához viszonyított jelentősége, mind pedig az adott téma általános jelentősége határozza meg.

A kiállítási gyűjtemény jelentőségének értékelése során a következőket kell figyelembe venni:

- Mennyire nehéz gyűjteni a kiválasztott területet?
- Mi a jelentősége a kiállításon látható anyagnak a kiválasztott területhez képest?
- Mi a jelentősége a kiválasztott területnek és a bemutatott anyagnak az ország nemzeti

filatéliájához képest?

- Mi a jelentősége a kiválasztott területnek és a bemutatott anyagnak a világ filatéliájához képest?
- A 2C osztályban az elérhető pontok felét a kiállított tárgynak a történelem, emberiség és/vagy földrajzi terület szempontjához viszonyított fontosságáért adják.

Rendszerint könnyebb megfelelően bemutatni és teljességgel feldolgozni a lényegtelen (szűkebb) témákat, mint a fontosokat a rendelkezésre álló terjedelemben. Például:

Egy főváros postatörténete általában fontosabb, mint egy vidéki városé vagy egy vidéki térségé. A csak egy területet bemutató gyűjtemények jelentőségének értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a kiválasztott földrajzi területről bemutatott anyag mekkora része lenne kívánatos a tágabb témájú, például egy egész ország postatörténetének kiállítása esetén.

A két vagy több állam közötti postai díjszabások tanulmányozása általában fontosabb, mint egy adott állam belföldi belső díjszabásai ugyanazon időszak alatt. Hasonlóképpen, a postai díjakról szóló tanulmány, amely minden típusú levélre kiterjed, általában fontosabb, mint egyetlen típusú levelezés vagy szolgáltatás vizsgálata.

3.3 Filatéliai és kapcsolódó ismeretek, személyes tudás és kutatás (35 pont).

A filatéliai és kapcsolódó ismereteket a megjelenítésre kiválasztott darabok és az azokra vonatkozó magyarázó megjegyzések mutatják. A személyes tudást a bemutatásra kiválasztott tételek megfelelő elemzése bizonyítja. A személyes kutatást a választott témával kapcsolatos új tények bemutatása jelenti.

A filatéliai és kapcsolódó ismereteket az alábbiak mutatják:

- A kiválasztott terület ismereteit tükröző elemek kiválasztása
- A tételek alapos leírása
- A területen belül meglévő szakirodalom felhasználása és helyes értelmezése
- A választott téma teljes és pontos megértésének bizonyítása
- Helyesen bérmentesített, helyesen használt darabok bemutatása, amelyek azokat a legfontosabb filatéliai elemeket mutatják be, amelyet a kiállító illusztrálni szeretne

A személyes tudást az alábbiak dokumentálják:

- Az elsődleges postatörténeti szempontok, amelyek a kiállítás szerkezetét és a választott történetet vezérlik, teljes mértékben kielemeztek-e és pontosan leírtak-e?
- Minden postatörténeti szempont, például díjak, útvonalak, előírások és jelölések leírásra kerültek-e, ha azok fontosak. A megfelelő díjszabás leírása tartalmazza (a) hogy mi a küldemény, (b) a küldemény feladásának a díját, és (c) a pontos időszakot (pontos kezdési és befejezési dátum), amikor a díjszabás érvényes volt.
- A bélyegek és díjjegyesek hagyományos szempontjainak rövid megemlítése a tétel leírásának végén értékelhető, ha a hely engedi, és minden fontosabb postatörténeti szempont már megfelelően rögzítésre került.

A kiállító által végzett személyes kutatás és új felfedezések

- Fontosságuknak megfelelően teljes körű bemutatást kell biztosítani.

- A nagyobb felfedezések fontos bemutatást és elismerést érdemelnek, és a kiállítónak részletezni kell azokat, míg a kisebb felfedezések nem terhelhetik túl a fő kiállítási anyagot.
- Azon kiállítási gyűjtemények esetében, ahol nyilvánvalóan sok valós kutatás (a választott témával kapcsolatos új tények bemutatása) történt, az összpontszám nagyon nagy hányada adható a kutatásra.
- Adott esetben hivatkozni lehet a kiállító saját vagy más korábban publikált információira. Ha a kiállító közli ezeket az információkat, akkor az erre való utalás elhelyezhető akár a bevezetőben, akár azon a kiállítási oldalon, amelyre a kutatás hivatkozik.

Csakis a kiállítási gyűjteményben ténylegesen szereplő darabok és a hozzájuk kapcsolódó releváns leírások bírálhatók el a filatéliai és kapcsolatos ismeretek, személyes tudás és kutatás értékelése során.

A történelmi, társadalmi és speciális tanulmányi kiállítások (2C osztály) tekintetében a kapcsolódó történelmi és általános nem filatéliai ismereteket és kutatásokat e kritériumok valamennyi szempontjának értékelése során figyelembe kell venni.

A postatörténeti kiállítási gyűjtemény fontossága jelentheti azt, hogy több szöveg kerül bele, vagy hogy nem postatörténeti vagy nem filatéliai anyagokat is csatolnak alátámasztó dokumentációként. Mindazonáltal minden szövegnek tömörnek és világosnak kell lennie, és a kapcsolódó nem postatörténeti vagy nem filatéliai anyagok beillesztésének javítania kell a postatörténeti téma megértését és a gyűjtemény vonzerejét. A kiállítóknak minden esetben ügyelniük kell arra, hogy a közölt információk ne terheljék túl a bemutatott filatéliai anyagot. Egy jól átgondolt terv (lásd a fenti 2.3. pontot) elkerülheti az egyébként hosszadalmas leírásokat a kiállítás későbbi részében.

Nem szabad megfélekedezni arról, hogy egyes postatörténeti témákat hosszú időn keresztül nagyon alaposan kutatták, és e tanulmányok eredményeit publikálták. A tudás értékelése során a zsűri mérlegeli, hogy a kiállító mennyire hasznosította ezeket az erőforrásokat. Irreális azt követelni, hogy a gyűjtő új eredményeket dolgozzon ki egy alaposan tanulmányozott és kutatott területen. Ezért az ilyen kiállítási gyűjteményeket nem büntetik a személyes kutatás hiánya miatt.

Ha egy kiállító tényeken alapuló ritkasági állításokat közöl megbízva az ismert anyagok kiterjedt felméréseire támaszkodva, akkor ez szintén pozitívan értékelendő a személyes tudás és/vagy kutatás bírálata során (a ritkaságokról szóló állításokról bővebben lásd lent, 3.5. pont)

3.4 Állapot (10 pont).

A postatörténeti kiállítási anyagok állapotának megítélésekor számos szempontot kell figyelembe venni:

- A jó állapotú anyagokat nagyra értékelik egy postatörténeti kiállítási gyűjteményben. A postatörténeti anyagok állapota országtól, időszaktól és szállítási feltételektől függően jelentősen eltérhet, a bírácoknak mégis mindig szem előtt kell tartaniuk az elérhető minőséget.
- A jó állapotú, tiszta, olvasható postabélyegzők és egyéb postai jelölések, valamint a tárgyak általános megjelenése jutalmazandó, míg a rossz minőség alacsonyabb értékelést von maga után.
- Ha lehetséges, a leveleken és egyéb, postai bélyeggel ellátott egyéb objektumokon a bélyegeket jó állapotban kell bemutatni. A legtöbb kiállítási anyagban a foltok és hiányzó bélyegsarkok stb. nélküli tiszta leveleket jobban értékelik.
- Van azonban néhány figyelemre méltó kivétel. Például a roncs/légibaleset levelek bemutatásain,

bár a levelek állapota értelemszerűen rossz, a mentéskor alkalmazott postai jelöléseknek a lehető legvilágosabban kell lenniük.

- A közönséges anyagok állapotának kifogástalannak és az elérhető legjobbnak kell lennie.
- A kiállítókat arra biztatjuk, hogy mutassanak be olyan egyedi vagy nagyon ritka anyagokat is, amelyek nem fordulnak elő jó állapotban, de figyelmeztetni kell őket, hogy más darabokat csak olyan állapotban helyezzenek el, hogy azok ne rontsák a kiállítási gyűjtemény általános minőségi szintjét.
- A normál forgalomban használt darabokat előnyben kell részesíteni a gyűjtők részére készítettekkel szemben.
- Ha egy elemet javítottak vagy manipuláltak, azt úgy is kell leírni.

3.5 Ritkaság (20 pont)

A ritkaság közvetlenül összefügg a bemutatott filatéliai darabokkal és az anyag viszonylagos ritkaságával (de nem az értékével). A ritkaság tehát elsősorban azzal függ össze, hogy mennyi példány létezik belőle, és milyen tág perspektívából nézve ritkák a tételek, de nem közvetlenül a tétel árával.

A zsűritagok elsősorban a következőket vizsgálják:

- Milyen nehéz megszerezni a kiállítási gyűjteményben szereplő releváns és érdekes anyagot?
- Milyen nehéz lenne megismételni a kiállítási anyagot?
- Milyen fontosak a ritka darabok szélesebb perspektívából; például egy kisváros egyetlen ismert példáját mutató, de országsszerte szabványos típusú postai bélyegzése kisebb jelentőséggel bírhat, mint a csak az adott városban használt speciális típus.
- A kiállító lehetőség szerint kerülte-e a filatelista célból előállított anyagokat?

A postatörténeti kiállítási gyűjtemények ritkaságát elsősorban a küldemény postatörténeti aspektusából kell vizsgálni. Így a ritka tarifa, útvonal vagy postai jelölés általában fontosabb, ha a postatörténeti kiállítási anyagban a ritkaságot értékeljük, mint egy ritka bélyeggel bérmentesített közönséges küldemény. Ha a témán belül számos kulcsfontosságú postatörténeti ritkaság jelen van, akkor a hagyományosan fontos darabok, mint például a ritka postai díjjegyesek és a küldemények bélyegei, a legnagyobb ismert bérmentesítések, a legkorábbi feljegyzett használat, a vegyes bérmentesítések, az állapot ritkaságok és hasonlóak a postatörténeti kiállítási gyűjtemény felértékelődését eredményezik.

Ha egy kiállítási anyag nagyon ritka anyagot tartalmaz, erre a kiállítónak a tárgy leírásában fel kell hívnia a figyelmet. Ha ritka állításokat használnak (pl. "egyetlen az ismert x-ből"), akkor azt pozitívan kell tekinteni, ha az állítást megerősíti a forrás megemlítése és a vonatkozó személyes kutatás ritkaságértékelése. Ez lehetőleg szerepeljen a bevezetőben. Azt is pontosan le kell írni, hogy mit jelent az „egyetlen az ismert x-ből” kifejezés. Részleteiben szinte minden postatörténeti küldemény egyedivé válik, így a ritkaság relatív szintjét is figyelembe kell venni. Az a kijelentés tehát, hogy „egyetlen az ismert x-ből” minden specifikáció nélkül, nem hasznos a bírók vagy a nézők számára. Ugyanezen okból kerülni kell az olyan egyszerű kifejezéseket, mint az „unique” vagy a „nagyon ritka”, további magyarázat nélkül.

3.6 Bemutatás (5 pont)

A bemutatás általános elrendezésével és áttekinthetőségével segítse a kiállítási anyag feldolgozását. A bemutatás módja a lehető legjobban és kiegyensúlyozottan jelenítse meg az anyagot mind az egyes lapokon, mind a keretben, mind a teljes kiállításon.

A bírák értékelik:

- A bemutatásba behelyezett munkát abból a szempontból, hogy mennyiben segíti elő a kiállítás megértését, vonzását a zsűri és a néző számára egyaránt.
- Az oldalak és keretek általános külalakját,
- Értékelhető a kiállítási lapokra történt feldolgozás bizonyos eltérése (nem szabad az összes oldalnak majdnem egyformának lennie).
- Gondos feldolgozás a kiállítási lapokra.
- Jól kihasználta az oldal – nincs túl sok fehér terület az oldalakon
- Az írás világos-e és releváns-e a bemutatott anyag és a kiállításához választott téma szempontjából. A részletes leírás szükséges és így elfogadható a postatörténeti kiállításokon mindaddig, amíg nem terheli túl az anyagot.
- Az illusztrációk ne legyenek túlságosan dominánsak, és a színes fényképek vagy reprodukciók méretükben legalább 25%-kal térjenek el az eredetitől. Bélyegzések teljes méretű másolata vagy a boríték egy részének teljes méretű reprodukciója megengedett.
- A vonatkozó postai jelzések illusztrációi csak akkor szükségesek, ha az eredetiek nem elég világosak a szemlélő számára. Ha kívánatos, hogy a borító hátoldalán jelentős jelöléseket illusztráljanak, az ilyen jelölések rajzolhatók vagy reprodukcióval, például fényképpel vagy fénymásolással illusztrálhatók, mindaddig, amíg a reprodukciót egyértelműen reprodukciónak tekintik a nézők.
- Minden szemléltető anyag, legyen az nem postatörténeti vagy nem filatéliai anyag, lehetőség szerint eredeti legyen.

Semmi előny vagy hátrány nem származik arra vonatkozóan, ha a szöveget kézzel, géppel vagy nyomtatva írták. Az élénk színű tintákat és a színes albumoldalakat kerülni kell. Hasonlóképpen, az oldalak színének egységesnek kell lennie az egész kiállításon.

4. Záró rendelkezések

4.1 Ezek az irányelvek nem adnak választ minden olyan kérdésre, amelyet a kiállító vagy a zsűr feltehet. Minden kiállítási anyagot a saját érdemei alapján kell értékelni.

4.2 A fordításból eredő szövegeltérések esetén az angol szöveg az irányadó.

4.3 Ezeket az irányelveket a FIP Postatörténeti Bizottságának luganói küldöttei 2022. május 22-én, valamint a FIP Igazgatósága a 2022. május 22-én Luganóban tartott 144. FIP Igazgatóság ülésén hagyták jóvá.

Fordította: 2023. júliusában Czirók Dénes RDP

Lektorálta. Dr. Lippai Pál